

boerennatuur

Zuid-Hollandse Delta

ANLb-beheerpakketten 2026

Inhoud

Verschil in pakketten op de Eilanden	3
Tarieven Zuid-Hollandse Delta	4
Pakket 1 Grasland met rustperiode	7
Pakket 3 Plasdras voor weidevogels.....	8
Pakket 4 Legselbeheer grasland	9
Pakket 5 Kruidenrijk grasland	11
Pakket 6 Extensief beweid grasland	12
Pakket 7 Ruige mest	13
Pakket 10a Natuurvriendelijke oever.....	14
Pakket 12 Ecologisch slootschonen	15
Pakket 15 Wintervoedselakker	16
Pakket 16 Vogelakker	18
Pakket 19 Kruidenrijke akkerranden (Eilanden).....	21
Pakket 19 Kruidenrijke akkerranden (Hoeksche Waard)	24
Aanvullende voorwaarden 1-jarige Bloemrijke kruidenrand	25
Aanvullende voorwaarden Graskruidenrand.....	25
Aanvullende voorwaarden Zandhommelrand	26
Aanvullende voorwaarden Akkervogelrand/Patrijzenrand.....	27
Aanvullende voorwaarden Bonuspakket ruig overwinteren	27
Pakket 22 Knip- of scheerheg	29
Pakket 23 Struweelhaag.....	30
Pakket 26 Half- en hoogstamboomgaard	31
Pakket 39 Bodemverbetering bouwland.....	32
Pakket 41 Ontwikkeling Kruidenrijk Grasland	34
Pakket 42 Legselbeheer op bouwland.....	35
Pakket 50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen.....	36
Pakket 56 Ecologisch taludbeheer.....	37

Verschil in pakketten op de Eilanden

Vanwege de fusie in op 1-1-2026 tussen agrarisch collectief Hoeksche Waard (CCHW) en Zuid-Hollandse Eilanden (ZHE) zijn er verschillen ontstaan in beheerpakketten. Hieronder een vergelijking welke pakketten wel open staan in werkgebied ZHE en welke niet bij CCHW.

Open bij ZHE en NIET bij CCHW	Open bij CCHW en NIET bij ZHE
<ul style="list-style-type: none"> - Pakket 10A Natuurvriendelijke oever - Pakket 41 Ontwikkeling kruidenrijk grasland - Pakket 42a Legselbeheer bouwland - Pakket 50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen 	<ul style="list-style-type: none"> - Pakket 22 Knip- of Scheerheg - Pakket 23 Struweelhaag - Pakket 26 Half- en Hoogstamboomgaard - Pakket 56 Ecologisch taludbeheer

Pakket 19

Pakket 19 – kruidenrijke akkerranden is bij CCHW en ZHE anders opgezet. Hier is geen goed vergelijk en overlap in mogelijk. Om deze reden worden er voor 2026 nog twee aparte pakketvoorwaarden gehanteerd.

Tarieven Zuid-Hollandse Delta

Er wordt onderscheid gemaakt in pakketten die zijn opengesteld voor de Hoeksche Waard (HW) en voor de Eilanden: Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee, Eiland van Dordrecht en IJsselmonde. In de kolom HW/EIL is zichtbaar welk pakket waar is opengesteld. Als hier niets is ingevuld, dan is het pakket voor heel BNZHD opengesteld.

Pakket code		Omschrijving pakket	Voor wie	Tarief per ha - 2026
1a	Grasland rust	1 april 1 juni		€546,00
1b		1 april 8 juni		€766,00
1c		1 april 15 juni		€875,00
1d		1 april 22 juni		€948,00
1e		1 april - 1 juli	Alleen HW	€1.559,00
1f		1 april – 8 juli	Alleen HW	€1.663,00
1w		15 maart – 22 mei	Alleen HW	€389,00
1x		15 maart – 1 juni	Alleen HW	€578,00
1l		Voorweiden tot 1 mei, daarna rust tot 15 juni	Alleen Eilanden	€315,00
1m		Voorweiden tot 8 mei rust tot 22 juni	Alleen Eilanden	€315,00
3b	Plasdras weidevogels	15 feb tot 15 mei	Alleen Eilanden	€1.650,00
3c		15 feb tot 15 juni		€2.894,00
3n		1 maart – 1 juni	Alleen HW	€1.941,00
3o		1 maart – 15 juni	Alleen HW	€2.894,00
3p		1 maart – 1 juli	Alleen HW	€2.894,00
4a	Legsel beheer grasland	Per nest		108€per nest
4d		plus 2 weken rust		€559,00
4e		plus 3 weken rust		€779,00
4f		plus 4 weken rust		€1.000,00
4g		plus 5 weken rust		€1.220,00
4h		plus 6 weken rust		€1.440,00
5a	Kruidenrijk grasland	Rust 1 april 15 juni 4 soorten		€1.513,00
5l		Rust 1 april 15 juni 8 soorten	Alleen Eilanden	€2.056,00
6a	Extensief weiden	1 mei tot 15juni, min 1 en max 1,5 GVE		€776,00
6b		1 mei tot 15oktober, min 0,15 en max 0,5 GVE		€2.427,00
6c		1 mei tot 15juni, min 1 en max 3 GVE		€555,00
6d		1 mei tot 1juli, min 1 en max 1,5 GVE		€981,00
6e		15 mei tot 1juli, min 1 en max 1,5 GVE		€776,00
7a	Ruige mest			€110,00
10A	Natuurvriendelijke oever		Alleen Eilanden	€4.307,00
12a	Ecologisch slootschonen	Baggeren met de baggerpomp		€0,20 per strekkende meter
12d		Ecologisch slootschonen (100%)		€0,20 per strekkende meter

15a	Wintervoedsel	1 juni tot 1 maart		€2.000,00
15b		1 oktober tot 15 maart		€2.000,00
15c		1 oktober tot 1 augustus		€2.000,00
15d		1 oktober tot 1 februari		€400,00
16a	Vogelakker	Bestaand en nieuwedeelnemer		€3.250,00
16b		Derde jaar	Alleen HW	€3.000,00
19.33.01	Kruiden & bloemrijke akkerrand	1-jarig op bufferstrook 3m	Alleen Eilanden	€2.000,00
19.33.02		1-jarig grenzend aan bufferstrook of kavelpad 3-20 m	Alleen Eilanden	€3.250,00
19.33.03		1-jarig in/tussen percelen 3-20m	Alleen Eilanden	€3.500,00
19.33.04		Meerjarig op bufferstrook 3m	Alleen Eilanden	€3.000,00
19.33.05		Meerjarig grenzend aan bufferstrook of kavelpad 3-20m	Alleen Eilanden	€3.750,00
19.33.06		Meerjarig in of tussen percelen 3-20m	Alleen Eilanden	€4.000,00
19.33.07		Akkervogelrand/Patrijzen grenzend aan bufferstrook of langs kavelpad 9-20m	Alleen Eilanden	€3.750,00
19.33.08		Akkervogelrand/Patrijzen in of tussen percelen 9-20m	Alleen Eilanden	€4.000,00
19.33.09		Akkervogelrand/Patrijzen overhoek max 0,5 ha	Alleen Eilanden	€3.750,00
19.32.01	Kruiden & bloemrijke akkerrand	1-jarige bloemenstrook 1 okt locatie A (3-5m)*	Alleen HW	€ 2.000,00
19.32.11		1-jarige bloemenstrook 1 okt locatie B (3-20m)*	Alleen HW	€ 3.500,00
19.32.19		1-jarige bloemenstrook 1 okt locatie C (3-20m)*	Alleen HW	€ 3.750,00
19.32.27		1-jarige bloemenstrook 1 mrt locatie D (max 0,5ha)*	Alleen HW	€ 3.750,00
19a.32.03	19.32.07	Graskruiden & Zandhommel 1e jaar locatie A (3-5m)	Alleen HW	€ 2.500,00
19a.32.13	19a.32.16	Graskruiden & Zandhommel 1e jaar locatie B (3-20m)	Alleen HW	€ 3.750,00
19a.32.21	19a.32.24	Graskruiden & Zandhommel 1e jaar locatie C (3-20m)	Alleen HW	€ 4.000,00
19a.32.28	19a.32.31	Graskruiden & Zandhommel 1e jaar locatie D (max 0,5ha)	Alleen HW	€ 3.750,00
19.32.04	19.32.08	Graskruiden & Zandhommel 2e jaar locatie A (3-5m)	Alleen HW	€ 2.000,00
19.32.14	19.32.17	Graskruiden & Zandhommel 2e jaar locatie B (3-20m)	Alleen HW	€ 3.000,00
19.32.22	19.32.25	Graskruiden & Zandhommel 2e jaar locatie C (3-20m)	Alleen HW	€ 3.250,00
19.32.29	19.32.32	Graskruiden & Zandhommel 2e jaar locatie D (max 0,5ha)	Alleen HW	€ 3.000,00
19.32.05	19.32.09	Graskruiden & Zandhommel 3e jaar locatie A (3-5m)	Alleen HW	€ 2.000,00
19.32.15	19.32.18	Graskruiden & Zandhommel 3e jaar locatie B (3-20m)	Alleen HW	€ 3.000,00
19a.32.23	19.32.26	Graskruiden & Zandhommel 3e jaar locatie C (3-20m)	Alleen HW	€ 3.250,00
19.32.30	19.32.33	Graskruiden & Zandhommel 3e jaar locatie D (max 0,5ha)	Alleen HW	€ 3.000,00
19.32.06	19.32.10	Graskruiden & Zandhommel > 3 jaar locatie A (3-5m)	Alleen HW	€ 1.500,00
19.32.37		Akkervogelrand/Patrijsakker locatie B (3-20m)	Alleen HW	€ 3.750,00
19.32.38		Akkervogelrand/Patrijsakker locatie C (3-20m)	Alleen HW	€ 4.000,00
19.32.39		Akkervogelrand/Patrijsakker locatie D (max 0,5ha)	Alleen HW	€ 3.750,00
		Bonus ruig overwinteren (voor bloemen en graskruidenranden)	Alleen HW	€ 750,00
22a	Knip- of scheerheg	Jaarlijks beheer	Alleen HW	€ 50.626,00
22b		Eén keer per 2 of 3 jaar scheren	Alleen HW	€ 31.904,00
23a	Struweelhaag	Jaarlijks beheer met groot onderhoud in contractperiode (cyclus 5 – 7 jaar)	Alleen HW	€ 9.458,00
23b		Jaarlijks beheer met groot onderhoud in contractperiode (cyclus > 12 jaar)	Alleen HW	€ 22.468,00
23c		Jaarlijks beheer struweelhaag	Alleen HW	€ 4.456,00
26a		Half- en hoogstamboomgaard	Alleen HW	€3.000,00

39A	Bodemverbetering	Grasland met enkel ruige mest	Alleen Eilanden	€1.549,90
39b		Vaste mest of bodemverbeteraars		€100,00
39c		Gewasresten, incl stro en groenbemesters gevolgd door onderwerken		€300,00
39D		Grasland met vaste mest of bodemverbeteraars	Alleen Eilanden	€141,71
41c	Ontwikkeling kruidenrijk		Alleen Eilanden	€1.013,00
42a	Legsel beheer bouwland		Alleen Eilanden	€90 per nest
50a	Vogelvriendelijke eiwitgewassen	Luzerne 7 weken rust	Alleen Eilanden	€2.500,00
50b		Luzerne 10 weken rust	Alleen Eilanden	€2.500,00
50c		Erwten of winterveldbonen 7 weken rust	Alleen Eilanden	€3.000,00
50d		Zomerveldbonen 10 weken rust	Alleen Eilanden	€3.000,00
56a		Ecologisch taludbeheer - overgangsjaar	Alleen HW	0,44 per meter
56b		Ecologisch taludbeheer	Alleen HW	0,26 per meter
		Mozaiek toeslag	Vraag naar mogelijkheden aan het collectief	
		Last minute beheer		

Pakket 1 Grasland met rustperiode

Dit pakket biedt rust aan broedende vogels en opgroei gelegenheid aan kuikens. Een rustperiode is voor weidevogels van groot belang, maar het beheer biedt ook schuil- en foerageer-gelegenheid voor insecten en kleine zoogdieren.

Algemene beheereisen

- Alle pakketvarianten: Er worden in de rustperiode van datum x tot datum y geen landbouwkundige werkzaamheden uitgevoerd.

Pakketvarianten

Pakket	Datum x	Datum y	Opmerking
1a	1 april	1 juni	
1b	1 april	8 juni	
1c	1 april	15 juni	
1d	1 april	22 juni	
1e	1 april	1 juli	Last minute
1f	1 april	8 juli	Last minute
1l	Tot 1 mei voorweiden	Rust tot 15 juni	
1m	Tot 8 mei voorweiden	Rust tot 22 juni	
1w	15 maart	22 mei	
1x	15 maart	1 juni	

Aanvullende beheervoorschriften

- Voorweiden tot aanvang rustperiode is toegestaan.
- In de rustperiode vinden geen bewerkingen plaats, ook geen beweiding.
- Het te voet betreden van het perceel moet zoveel mogelijk worden beperkt. Uitzonderingen kunnen worden gemaakt voor maatregelen in het kader van ANLb.
- Pakketten met vroege rustperiode zijn vooral voor Kieviten geschikt, bij andere soorten wordt een langere rust aangehouden.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#).
- Voorafgaand aan de rustperiode is geen bemesting toegestaan, uitgezonderd bemesting met ruige mest. Ná de rustperiode gelden er geen beperkingen aan de bemesting, uitgezonderd de hoeveelheden op te brengen ruige stalmest (zie pakket 7 Ruige mest is cumulatief pakket).

Advies

In sommige situaties kan het verlengen van de rustperiode van belang zijn voor de weidevogels en hun kuikens. In dat geval kan de functionaris die belast is met het monitoren van de weidevogels, in overleg met de beheerder, bij het collectief een verzoek tot uitstel doen. Dit wordt last minute beheer genoemd. Een verzoek tot uitstel moet 7 dagen voor het verstrijken van de rustperiode bij collectief BNZHD ingediend worden via een [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#) op de website van BNZHD. Het verzoek wordt behandeld door de gebiedscoördinator.

Pakket 3 Plasdras voor weidevogels

Plasdras is een aantrekkelijk biotoop voor weidevogels. Wormen en emelten komen bij een hoge grondwaterstand dicht naar het maaiveld en zijn daardoor beter bereikbaar voor weidevogels. Plasdrassen kunnen als greppel-plasdras worden ingezet als kleinschalige variant van plasdras. Niet het diepe water, maar juist het ‘drassige’ deel van een plasdras is het meest waardevol voor weidevogels. De oppervlakte voor dit pakket is het deel dat in de beheerperiode continu drassig is. Het pakket met startdatum 15 februari heeft als voordeel dat de plasdras aanwezig is bij de start van het weidevogelseizoen, het pakket met startdatum 1 maart biedt een langere tijd voor de ontwikkeling van de bodemfauna. De startdatum 1 maart biedt in vergelijking met februari ook een grotere kans dat een deel van de overwinterende ganzen vertrokken is. Het is noodzakelijk dat grenzend aan het plasdrasperceel ook kruidenrijk grasland aanwezig is, of grasland met een rustperiode.

Algemene beheereisen

- Het land is geïnundeerd (volledig en continu drassig) gedurende datum x tot datum y.

Pakket	Datum x	Datum y	Opmerking
3b	15 februari	15 mei	
3c	15 februari	15 juni	
3n	1 maart	1 juni	Ambitie is vroegere plasdras i.v.m. vroeg arriverende vogels
3o	1 maart	15 juni	
3p	1 maart	1 juli	

Aanvullende beheervorschriften

- Plasdras ligt op een heel perceel of op een deel van het perceel. Plasdras rondom greppels of langs slootkanten is ook mogelijk.
- De plasdras wordt gecreëerd met pompen die in bruikleen zijn van het collectief, dammetjes, afsluiten greppels of andere maatregelen.
- Het plasdraspakket heeft betrekking op de oppervlakte van het drassige deel van een perceel. Dat deel moet in zijn geheel drassig zijn, slikkige randjes tellen mee.
- Om plasdras tot productieve (landbouw)grond te laten behoren is minstens één keer per jaar een maaibeurt nodig. Eventueel kan het helpen om de kale, slikkige grond in te zaaien.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).

Advies

- Om te voorkomen dat de plasdras omgeven wordt door een te zwaar gewas, is het advies om het hele perceel vooraf niet te bemesten, slepen of bloten.
- In sommige situaties kan het verlengen van de rustperiode van belang zijn voor de weidevogels en hun kuikens. In dat geval kan de functionaris die belast is met het monitoren van de weidevogels, in overleg met de beheerder, bij het collectief een verzoek tot uitstel doen. Dit wordt last minute beheer genoemd. Een verzoek tot uitstel moet 7 dagen voor het verstrijken van de rustperiode bij het collectief ingediend worden via een [Verzoek afwijking beheervorschriften](#) op de website van BNZHD. Het verzoek wordt behandeld door de gebiedscoördinator.

Pakket 4 Legselbeheer grasland

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op grasland. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd. Hiervoor is het contact met veldmedewerkers en vrijwilligers erg belangrijk. Zij brengen de nesten en kuikens in kaart. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal. Monitoring vindt idealiter zoveel mogelijk vanaf de rand van het perceel plaats. In overleg met het collectief wordt besproken óf en wanneer het perceel voor het eerst wordt gemaaid of beweid. Bij aanwezigheid van nesten op grasland worden nestbeschermers geplaatst bij beweiding en bij maaien wordt een deel van het perceel niet gemaaid, zodat de kuikens daar veilig kunnen opgroeien. Op dit deel kan legselbeheer plus aansluitend een periode van rust worden afgesloten (zie pakketvarianten).

Algemene beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd (bijvoorbeeld op stalkaart of via geo informatie). Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst.
- Pakket a: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, tenminste via enclaves van minimaal 50 m² of via het plaatsen van nestbeschermers.
- Pakket d-h: Kuikenvelden na legselbeheer: Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen op een deel van het perceel (tenminste via enclaves van minimaal 50 m²) via een rustperiode van datum x tot datum y waarbij de vrijwaring minimaal 14 kalenderdagen duurt.

Pakketvarianten

Pakket	Omschrijving	Datum x	Datum y
4a	Legselbeheer op grasland		
4d	• Plus 2 weken rust in periode	1 mei	1 augustus
4e	• Plus 3 weken rust in periode	1 maart	1 augustus
4f	• Plus 4 weken rust in periode	1 maart	1 augustus
4g	• Plus 5 weken rust in periode	1 mei	1 augustus
4h	• Plus 6 weken rust in periode	1 mei	1 augustus

Aanvullende beheervoorschriften

- **Pakket a:** Dit pakket bestaat uit uitsluitend legselbeheer. De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen gecontroleerd op aanwezige legsels. Monitoring van nesten en kuikens zoveel mogelijk zonder betreding van het veld uitvoeren (bijvoorbeeld vanaf de rand van het perceel of met drones).
- **Pakket a:** Nesten worden digitaal geregistreerd, er moet ook worden aangetoond dat naar nesten gezocht is, ook als er geen nesten zijn. Eventueel registreren via stalkaarten.
- **Pakket a:** Een nestenclave heeft een doorsnede van minimaal 8 meter.
- **Pakket a:** Het pakket kan worden omgezet naar beheer met een rustperiode. De pakketten met kuikenvelden (d-h) volgen op pakket a. Dus dit pakket start met pakketvariant 4a, waar nodig wordt het deel met de kuikenvelden omgezet naar 4d-4h.
- **Pakket d-h:** In de rustperiode zijn bewerkingen en beweiding niet toegestaan.
- **Alle pakketvarianten:** kuikenvelden mogen niet voor 1 juni worden gemaaid, dus ook niet voorafgaand aan de rustperiode voor een kuikenveld.

- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#).

Meldingen

- **Pakket 4d t/m 4h:** Begindatum rustperiode binnen 7 kalenderdagen na begin rustperiode melden via www.mijnboerennatuur.nl

Pakket 5 Kruidenrijk grasland

Kruidenrijke graslandpercelen zijn erg belangrijk voor diverse doelsoorten in de leefgebieden in het ANLb. De graslanden dragen bij aan de kwaliteit van weidevogelmozaïeken en een gevarieerde dooradering, ook als meerjarig habitat in akkerclusters zijn ze waardevol. De bloeiende kruiden trekken insecten aan, waardoor vogels hier voedsel kunnen vinden. Ook vormen ze door de late maaidatum een geschikt toevluchtsoord wanneer omliggend grasland wordt gemaaid of akkers geoogst.

De kruiden komen van nature in grotere aantallen voor, verspreid over het hele perceel, de zode is open en divers van structuur door de vele kruiden met veel bloeistengels en weinig blad. Dit heeft ook als voordeel dat kuikens zich goed kunnen voortbewegen in het grasland.

Algemene beheereisen

- Er worden in de rustperiode van 1 april tot 15 juni geen landbouwkundige bewerkingen uitgevoerd.
- Geen gebruik van herbiciden op minimaal 90 % van de oppervlakte.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 4 (bij variant a) verschillende indicatorsoorten uit [lijst b Indicatorsoorten](#) ten behoeve van specifiek doel zijn in een transect aanwezig in de periode van 1 april tot 1 oktober.

Aanvullende beheervorschriften

- Het grasland mag niet worden gefreesd en/of geploegd;
- Het streven is dat kruidenrijk grasland via natuurlijke processen kruidenrijk is. Bij gebrek aan soorten in de zaadbank of in de omgeving kan pleksgewijs worden ingezaaid of met soortenrijk hooi zaden worden aangevoerd. Dit is alleen een optie als de productiviteit gematigd is (rond 5-7 ton ds/ha) en met een autochtoon, streekeigen mengsel.
- Uitsluitend bemesting met vaste mest toegestaan buiten de rustperiode via cumulatie met het pakket 7 (Ruige mest), ongeveer 5-10 ton per ha. Bij voorkeur bemesten na de rustperiode, om een te zwaar gewas te voorkomen. Een te zwaar gewas gaat liggen, en is niet meer geschikt voor kuikens en als voedergewas heeft het een slechte kwaliteit.
- Het gewas wordt jaarlijks gemaaid en maaisel afgevoerd (buiten de rustperiode). Dit stimuleert de groei van bloeiende kruiden. Tweede en derde keer maaien en afvoeren is toegestaan. Iedere maaibeurt een kruidenrijk deel (10% of meer) laten staan is gunstig voor zaadzetting bloeiende kruiden en voor insecten.
- Bewerkingen en beweiding zijn in de rustperiode niet toegestaan, daarbuiten wel. Bij voorweiden niet bloten.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).

Pakket 6 Extensief beweid grasland

Extensief beweid grasland is waardevol voor insecten en insectenetende vogels die voorkomen op wat korter gras en een bepaalde beweidingsdruk kunnen hebben, bijvoorbeeld de kievit. De mestflatten van het vee trekken insecten aan die als voedsel dienen voor volwassen vogels en oudere kuikens.

Dit pakket werkt het best met een veebezetting van max 1,5 GVE/ha. Beweiden met 3 GVE/ha is in samenhang binnen het weidevogelmozaïek waardevol. Dit geldt met name als er beweid wordt in plaats van gemaaid in de randzones van een mozaïek. Er wordt gewerkt met een lage veebezetting, zodat er voldoende ruimte voor weidevogels is. Dit pakket past bij een grasproductie van ca. 7 ton droge stof/hectare/jaar. De pakketvarianten onderscheiden zich door de periode van extensief beweiden en de veebezetting.

Algemene beheereisen

- Geen gebruik van herbiciden op minimaal 90 % van de oppervlakte.
- Beweiding is verplicht vanaf datum x tot datum y met minimale a en maximale veebezetting b GVE/ha (zie pakketvarianten).

Pakketvarianten

Pakket	Omschrijving	Datum x	Datum y	GVE min	GVE max
6a	Beweiding/veebezetting/ha	1 mei	15 juni	1	1,5
6b	Idem	1 mei	15 oktober	0,15	0,5
6c	Idem	1 mei	15 juni	1	3
6d	Idem	1 mei	1 juli	1	1,5
6e	Idem	15 mei	1 juli	1	1,5

Aanvullende beheervorschriften

- In de periode van extensief beweiden vinden geen bewerkingen plaats, zoals maaien, rollen, slepen, scheuren, frezen, (her)inzaaien, doorzaaien en bemesten.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).

Advies

- Dit pakket past bij een productie van ca. 7 ton/ha.
- Beweiden met 3 GVE/ha is als alleenstaand beheerpakket weinig effectief, maar in samenhang binnen het weidevogelmozaïek is het waardevol. Met name in de randzones van een mozaïek, wanneer er beweid wordt in plaats van gemaaid, levert het een waardevolle bijdrage aan het mozaïek.

Nr.	Omschrijving	Aantal
1.	Stieren, koeien en andere runderen ouder dan twee jaar en paardachtigen ouder dan zes maanden	1,0 GVE
2.	Runderen vanaf zes maanden maar niet ouder dan twee jaar	0,6 GVE
3.	Runderen jonger dan zes maanden	0,4 GVE
4.	Schapen, lammeren en geiten	0,15 GVE
5.	Ander pluimvee	0,03 GVE

Pakket 7 Ruige mest

Bemesting met ruige mest stimuleert het bodemleven, versterkt de bodemstructuur en de bodemorganische stof. Regenwormen breken mest en strooisel af in bodemorganische stof en nutriënten. Regenwormen en ander bodemleven vormen een belangrijke voedselbron voor boerenlandvogels en zijn ook belangrijk voor de bodemstructuur.

Ruige mest vertraagt de grasgroei enigszins ten opzichte van het gebruik van drijfmest of kunstmest, waardoor de percelen langer de open structuur houden die ze voor weidevogels geschikt maakt. Ook verwerken sommige weidevogels, met name Kieviten, het stro uit de ruige mest in hun nest. De vaste fractie van drijfmest pakt gunstig uit voor weidevogels en daarom past deze vorm ook in dit pakket.

Algemene beheereisen

- Vaste mest is opgebracht (vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn; besluit meststoffen 1Ai; Bijlage i uit Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Tabel I) rund (10,13), paard (25), schaaap (56), dan wel met bodemverbeteraars gericht op bodembioologie Lijst a Bodemverbeteraars .

Aanvullende beheervorschriften

- Er wordt ruige stalmest uitgereden, met strodeeltjes of de vaste fractie van drijfmest.
- Dit pakket kan alleen in combinatie met een ander beheerpakket worden afgesloten.
- Op de beheereenheid wordt in een kalenderjaar ten minste 5 en maximaal 10 ton ruige stalmest of vaste fractie per hectare uitgereden, om te voorkomen dat de grasmat te zwaar voor weidevogelkuikens wordt is meer niet nodig.
- De ruige stalmest of vaste fractie wordt in één keer opgebracht.
- Als er sprake is van een rustperiode wordt de mest vanaf de dag volgend op de einddatum van de rustperiode van het betreffende agrarische beheerpakket tot de toegestane einddatum volgens de mestwetgeving uitgereden
- Bij voorkeur wordt er niet vóór de rustperiode uitgereden. Omdat dat leidt tot een te zwaar gewas dat slechte voederkwaliteit heeft (risico dat het doorschiet, platslaat of vervilt).
- Overleg met het collectief over het beste moment om de mest uit te rijden. Als er ruige mest of vaste fractie is uitgereden, dan niet in dezelfde periode ook drijfmest uitrijden.

Nadere eisen

- Dit pakket is specifiek bedoeld voor boerenlandvogelbeheer en kan alleen in combinatie met andere op broedvogels gerichte pakketten worden afgesloten.

Meldingen

Uitrijden van ruige mest moet per perceel binnen 7 kalenderdagen na het uitrijden melden via www.mijnboerenatuur.nl

Pakket 10a Natuurvriendelijke oever

Een natuurvriendelijke oever is een door de mens aangebrachte aaneengesloten oever langs een waterloop, in de vorm van een plas-drasberm of een flauw talud (hellingshoek ca 1:3). De begroeiing bestaat uit inheemse waterplanten en/of plantensoorten van natte ruigte en natte graslanden. Een natuurvriendelijke oever heeft een belangrijke functie als leefgebied voor soorten als bittervoorn, grote modderkruiper en rugstreeppad en ook in het weidevogelbeheer zijn natuurvriendelijke oevers van belang. Daarnaast helpt de begroeiing van de natuurvriendelijke oever tegen uitspoeling van nutriënten doordat de vegetatie nutriënten opneemt. Dit ondersteunt de kwaliteit van het oppervlaktewater. Natuurvriendelijke oevers beschermen tegen afkalven van de oever.

Beheer

- Minimaal 25% tot maximaal 75% van de eenheid of van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond dan wel gemaaid dan wel gemaaid.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.

Aanvullende beheervoorschriften

- De natuurvriendelijke oever is minimaal 3 meter breed.
- Een natuurvriendelijke oever wordt gefaseerd gemaaid: ongeveer één derde blijft jaarlijks staan in blokken of sinusbeheer.
- Maaien van de natuurvriendelijke oever mag alleen gebeuren in de periode half augustus (op zijn vroegst 1 augustus) en eind oktober (op zijn laatst) 30 november.
- Het maaisel moet worden afgevoerd binnen een week na het maaien. Als het langer blijft liggen, kruipen er allerlei dieren in (onder andere insecten, muizen, ...).
- Chemische onkruidbestrijding is niet toegestaan, m.u.v. voor pleksgewijs bestrijding van haarden van probleemkruiden. Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Voorkom vertrapping door vee, door bijvoorbeeld mobiele drinkbakken of zelfdrinkers.
- **Pakket a:** De oppervlakte wordt niet beweide.

Adviezen

- Beheer in de eerste helft van augustus en in november moet gezien worden als noodoplossing. Bij voorkeur vindt het maaien/schoneren plaats tussen medio augustus en eind oktober, vanwege de voortplanting van vissen en amfibieën in de zomer en overwintering/rustperiode vanaf november.
- Nieuw aangelegde natuurvriendelijke oevers hoeven de eerste jaren vaak minder gemaaid te worden, zodat de vegetatie zich goed kan ontwikkelen, voorkom wel de opslag van bomen zoals wilgen en elzen.
- Kleine blokken maaien leidt tot meer variatie.
- Een bufferstrook gaat pas tellen in breedte waar de natuurvriendelijke oever ophoudt.

Meldingen

Uitgevoerd beheer uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerennatuur.nl.

Pakket 12 Ecologisch slootschonen

Sloten komen in het hele land voor, waaronder veel in gebieden met veen- en zeekleibodems. Afhankelijk van hun breedte, diepte en profiel kunnen deze sloten van belang zijn voor soorten als krabbenscheer, fonteinkruid, zwanenbloem, grote modderkruiper en bittervoorn. Naast de minimumeisen die het waterschap stelt aan het onderhoud van sloten kan zorgvuldig en gefaseerd beheer van de sloot de ecologische waarde ervan versterken.

Ten behoeve van de flora en fauna in de sloot blijft ieder jaar een deel van de vegetatie in de sloot staan, het is dus niet aan te raden om iedere sloot in het gebied volledig te schonen. Baggerspuiten is bedoeld om delen van de sloot op diepte te houden. In dit beheerpakket moet dat met de baggerpomp, niet met de maaikorf, omdat dan de bodemvegetatie te veel beschadigd wordt.

Pakketvarianten

12a Baggeren met de baggerpomp, circa 25% van het leefgebied is gebaggerd

12d Ecologisch slootschonen (tot maximaal 100%)

Beheereisen

- **Pakket a:** Bagger is vanuit het waterelement met inachtneming van de mestvrije zone op aangrenzende landbouwgrond gespoten.
- **Pakket d:** 100% van de eenheid onder beheer is jaarlijks geschoond. Snoeiafval en/of maaiafval is op rillen gelegd in het element. Snoeiafval en/of maaiafval is minimaal gefreesd en/of verwijderd.

Aanvullende beheervorschriften:

Pakket A	Pakket D
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kan alleen in combinatie met pakket 12D worden afgesloten. 2. Periode is van 1 augustus – 1 november. 3. De sloot (het water) is minimaal 2 meter breed op de waterlijn en loopt tijdens het baggeren niet droog. 4. Er wordt niet gezogen binnen 60 cm vanaf de waterlijn. Bij brede sloten (7-8 m) zijn twee voren toegestaan, anders één voor. 5. Brede sloten worden ongeveer één keer per vier-vijf jaar gebaggerd i.c.m. ecologisch slootschonen. 6. Er komt geen bagger terecht in de slootkant. 7. Er wordt gebaggerd volgens een slotenplan, niet alles in één jaar, maar ieder jaar een deel van de sloten. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Periode is van 1 september – 1 november. 2. Sloten worden 100% geschoond, bij voorkeur volgens een slotenplan. Bij het slootschonen wordt gebruik gemaakt van een maaikorf of een eco-reiniger. Andere slootreinigungsapparatuur kan ook gebruikt worden mits het bodemprofiel, inclusief de wortels van waterplanten in de sloot, niet beschadigd wordt. 3. Een smalle sloot (max 2m op de waterlijn) wordt het vijfde jaar dieper geschoond met de korf, inclusief bagger. Een brede sloot kan in het vijfde jaar uitgediept worden met de baggerpomp. Er wordt gebaggerd volgens een slotenplan, niet alles in één jaar, maar ieder jaar een deel van de sloten. 4. Het slootvuil wordt boven de insteek achter de bufferstrook neergelegd, dit biedt slootdieren de gelegenheid terug te kruipen. Het slootmaaisel wordt verwerkt in het naastgelegen perceel d.m.v. de wallenvrees. (Doe dit tussen 3 tot 10 dagen na het schonen, anders worden dieren die in het slootvuil zijn gekropen gedood.) Slootvuil mag ook worden afgevoerd. 5. Slootvuil niet neerleggen in onbemeste randen, zoals de verplichte bufferstroken langs sloten. 6. De oever en sloot worden niet bemest, er wordt geen mest gedumpt en er wordt niet gebrand.

Pakket 12 alleen opengesteld voor **agrariërs** grondeigenaren met sloten in polders Maasdijk(VP), Heenvliet(VP), Simonshaven(VP), Waalhoek Abbenbroek(VP) en het Oudenland van Strijen(HW).

Meldingen

Uitgevoerd beheer uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerennatuur.nl. Alleen het deel melden dat gebaggerd/geschoond/gemaaid is.

Pakket 15 Wintervoedselakker

Een wintervoedselakker is een perceel of strook waar granen en andere zaaddragende planten niet worden geoogst of ondergeploegd, maar tot ver in de winter blijven staan. Ze vormen in de herfst en winter een rijke voedselbron voor vogels en bieden ook dekking. Belangrijk is dat er op tijd gezaaid wordt, zodat de planten tot zaadzetting komen. Vogels komen in grote aantallen op deze wintervoedselveld af. Niet alleen zaad etende soorten (patrijs, geelgors, vink, kneu, keep, groenling), maar ook roofvogels die hier muizen en zangvogels vangen.

Algemene beheereisen

- **Pakket a t/m c:** Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van datum x tot datum y uit een combinatie van verschillende gewassen waaronder zomergraan, wintergraan, bladrammenas en kruiden. (zie pakketvarianten).
- **Pakket d:** Minimaal 90 % van de oppervlakte bestaat van 1 oktober tot 1 februari van het volgende jaar uit een geschikt vanggewas of uit gewasrest van een geschikt vanggewas van de Uitvoeringsregeling GLB 2023 ([lijst Groenbemesters/vanggewassen](#)) en/of wintertarwe, wintergerst, rogge (groenbemesting/vanggewas), triticale en/of spelt.

Pakketvarianten

Pakket	Datum x	Datum y	Vegetatie
15a	1 juni	1 maart	Voorgeschreven mengsel BNZHD
15b	1 oktober	15 maart	
15c	1 oktober	1 augustus	
15d	1 oktober	1 februari	Voorgeschreven vanggewas uit uitvoeringsregeling GLB 2023 (lijst Groenbemesters/vanggewassen) .

Aanvullende beheervorschriften

- Gedurende de aanwezigheid van het wintervoedsel wordt een rustperiode aangehouden. Bewerkingen zijn alleen toegestaan in overleg met het collectief.
- Bemesting is toegestaan, omdat dit de zaadzetting en daarmee het ecologische functioneren van dit beheerpakket ondersteunt.
- Een wintervoedselakker kan meerdere jaren op één plek liggen, maar planten met zaden zoals granen nemen wel snel af en vergrassing neemt toe, daarom in overleg met het collectief op tijd vernieuwen.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).
- **Pakket a t/m c:** Het hoofdbestanddeel van wintervoedselakkers zijn granen die in de winter en het vroege voorjaar voor dekking en voedsel zorgen. Voedsel bestaat hoofdzakelijk uit graankorrels en zaden. Kruiden worden slechts ingezaaid wanneer die een bijdrage aan het wintervoedsel leveren en het graan niet verdringen, spontaan opgekomen kruiden passen goed in dit pakket.
- **Pakket d:** er mag in overleg met het collectief pleksgewijs het vanggewas worden geklepeld om variatie te creëren in de structuur en het zaad op de grond toegankelijk te maken, maar

alleen als er zaad gezet is en alleen als doelsoorten op de bodem foerageren, zoals de veldleeuwerik.

- De beheereenheid mag enkel bereiden worden bij het uitvoeren van werkzaamheden aan de beheereenheid. De stroken met granen en kruiden mogen niet bereiden worden in het broedseizoen. Deze mogen enkel bereiden worden bij aanleg, bij in- of doorzaaien en/of bemesten (voorafgaand aan in-/doorzaai) of bij maaiwerkzaamheden.

Nadere eisen

- Collectief BNZHD kan nadere eisen stellen aan de ligging van de wintervoedselakkers en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget.

Advies

- Zorg ervoor dat er op tijd gezaaid wordt voor 90% bedekking op de begindatum en tot bloei en zaadzetting kan komen. Pakket 15a: zaaien tussen **medio maart en uiterlijk 30 april**; pakket 15b, c en d: zaaien in **juni tot uiterlijk 30 augustus**.
- Maak gebruik van een vals zaabed tegen ongewenst onkruid.
- Een wintervoedselakker kan in de tijd afgewisseld worden met een groenbemester of vanggewas om zo de onkruiddruk te verminderen. Dit betekent wisseling van beheerpakket of tijdelijk stoppen met het ANLb beheer op het specifieke perceel.
- Omvang: liever meerdere kleine (max ca 1-1,5 ha) dan enkele grote wintervoedselakkers.
- Gebruik een wildredder bij bewerkingen na het verloop van de beheerperiode.

Voorgeschreven zaadmengsel

- **Pakketten a t/m c:** De toepassing van een door collectief voorgeschreven zaadmengsel is verplicht. Zie <http://www.bnzhhd.nl> voor de procedure rondom het bestellen van zaaizaad.

Soorten	%
Zomertarwe	25
Japanse haver	15
Zomergerst	10
Zomerrogge	10
Boekweit	8
Huttentut	7
Incarnaatklaver	4
Alexandrijnse klaver	4
Vlas	4
Zonnebloem	4
Phacelia	3
Bladkool	2.5
Erwt	2
Tillage radisch	1
Bladraap	0.5
Totaal	100

Zaaihoeveelheid: 70 kg/ha

Pakket 16 Vogelakker

Een vogelakker is een volveldse, meerjarige maatregel die bestaat uit een afwisseling van stroken met een meerjarig eiwitgewas (bij voorkeur luzerne of grasklaver) en stroken ingezaaid met een mengsel van grassen, granen en kruiden, de zogenaamde ‘natuurstroken’. Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurstroken 25%. De stroken met luzerne of grasklaver worden maximaal 3 à 4 keer gemaaid en kunnen worden benut als groenvoer in de veehouderij. Bij het maaibeheer wordt rekening gehouden met de broedcyclus van de veldleeuwerik. De natuurstroken dienen als wintervoedsel en dekking voor vogels en andere dieren en worden niet geoogst of bewerkt.

Vogelakkers zijn bedoeld voor muizen etende roofvogels en uilen, maar ook broedende veldleeuweriken en overwinterende akkervogels worden door Vogelakkers aangetrokken. Om goed te functioneren moeten vogelakkers meerdere jaren op dezelfde plek liggen, zodat de muizenpopulatie zich kan opbouwen. De vogelakker moet na een paar jaar vernieuwd of verplaatst worden. Voor het laatste jaar kan pakketvariant b gebruikt worden, zodat in het najaar de grond bewerkt kan worden.

Algemene beheereisen

Pakket	Datum x	Datum y	Datum y
16a	1 juni	31 december	Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.
16b (laatste jaar)	1 juni	15 augustus	Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat uit één of meerdere van de volgende gewassen: granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai of spontane opkomst), bladrammenas, gras.

Aanvullende beheervorschriften

- Vogelakkers liggen minimaal 3 jaar op één plek en worden daarna verplaatst om voldoende kwaliteit in het gewas te houden. In het laatste jaar kan pakket b worden gebruikt, zodat in het najaar kan het perceel klaar worden gemaakt voor een nieuwe teelt of vernieuwing van de vogelakker.
- Het aandeel luzerne of grasklaver in de vogelakker bedraagt ongeveer 75% van de oppervlakte, het aandeel natuurstroken 25%.
- De eiwitgewassen en de natuurstroken met het ingezaaide natuurmengsel worden in stroken naast elkaar geteeld. Eventueel kan een deel van de natuurstroken hoofdzakelijk uit graan bestaan om als wintervoedsel te dienen.
- De eiwitgewassen worden jaarlijks minimaal 1 en maximaal 3 of 4 keer gemaaid en afgevoerd. De maaidata worden afgestemd op de (broedende) vogels. De eerste maaibeurt moet na 1 juni plaatsvinden en er wordt minimaal een periode van 45 dagen tussen de maaibeurten aangehouden.
- Voorafgaand aan een maaibeurt dienen de 75%-stroken bewijsbaar gescand te zijn op de aanwezigheid van nesten en kuikens, bij voorkeur met een drone met een daartoe geschikte camera.

- De stroken worden ingezaaid met een meerjarig, door collectief BNZHD voorgeschreven zaadmengsel. Maaien van deze strook is niet toegestaan, hooguit worden probleemonkruiden pleksgewijs gemaaid met toestemming van de gebiedscoördinator via een [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematociden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).
- De beheereenheid mag alleen worden bemest op het gedeelte met eiwitgewassen en wel binnen 2 dagen na een maibeurt. Als er bemest wordt is alleen rundermest toegestaan.
- De vogelakker wordt niet beweid, omdat beweiding te veel kans op verstoring voor foeragerende, rustende en nestelende vogels.
- Op het overige deel van de beheereenheid mag alleen worden bemest op het gedeelte met eiwitgewassen, en wel binnen 2 dagen na een maibeurt. Als er bemest wordt is alleen rundermest toegestaan. Andere vormen van dierlijke mest en kunstmest zijn niet toegestaan.
- De natuurstroken in de vogelakker zijn gemiddeld circa 9-12 meter breed met een maximum van 15 meter.
- De natuurstroken liggen altijd 'in' de beheereenheid, minimaal circa 9 meter en maximaal 18 meter uit de randen.
- De natuurstroken mogen in het tweede jaar na 1 augustus (maar vóór 1 april) voor de helft van de strook worden gemaaid. Het maaisel moet dan wel binnen een week worden afgevoerd. De structuurvariatie die ontstaat zorgt voor meer biodiversiteit. Het maaien van de natuurbraakstroken is niet noodzakelijk, hooguit worden probleemonkruiden pleksgewijs uitgemaaid.
- Het is mogelijk om de stroken te vernieuwen vanaf 1 maart met in acht name van de algemene beheereisen en met toestemming van de gebiedscoördinator via een [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).
- De beheereenheid mag enkel bereden worden bij het uitvoeren van werkzaamheden aan de beheereenheid. De stroken met granen en kruiden mogen niet bereden worden in het broedseizoen. Deze mogen enkel bereden worden bij aanleg, bij in- of doorzaaien en/of bemesten (voorafgaand aan in-/doorzaai) of bij maaiwerkzaamheden.

Nadere eisen

- Als richtlijn geldt een maximale oppervlakte van 5 ha.

Voorgeschreven zaadmengsel

De toepassing van een door Collectief BNZHD voorgeschreven zaadmengsel is verplicht. Zie <http://www.bnzhhd.nl> voor de procedure rondom het bestellen van zaaizaad.

**Pakket 16 Voorjaarsinzaai Vogelakker –
natuurbraakstroken 25%**

Soorten	%
Zomerhaver	10
Wilde rogge	10
Rode klaver	8
Witte klaver	7
Huttentut	7
Zonnebloem	5
Luzerne	5
Karwij	5
Esparcette	5
Boekweit	5
Margriet	5
Rolklaver	3
Korenbloem	3
Knoopkruid	2
Bladkool	2
Gele mosterd	2
Venkel	2
Wilde cichorei	2
Wilde peen	2
Groot kaasjeskruid	2
Erwten	2
Teunisbloem	2
Grote kaardebol	1
Akkerhoningklaver	1
Bladrammenas	1
Duizendblad	1
Totaal	100

Zaaihoeveelheid: 25 kg/ha

**Pakket 16 Vogelakker – 75% inzaai met
grasklaver**

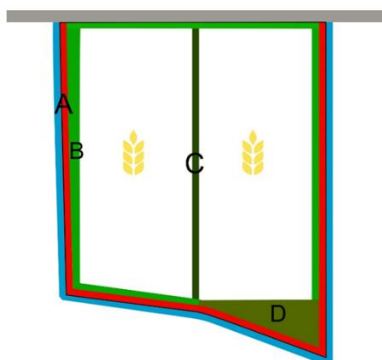
Soorten	%
Engels raaigras diploïd	90%
Timothee	
Beemdlangbloem	
Veldbeemdgras	
Rode klaver	10%
Witte klaver	
Rolklaver	
Smalle weegbree	
Knoopkruid	
Margriet	
Wilde peen	
Moerasrolklaver	
Scherpe boterbloem	
Reukgras	
Kamgras	
Duizendblad	
Vertakte leeuwentand	
Gewoon biggenkruid	
Echte koekoeksbloem	

Zaaihoeveelheid: 40 kg/ha

Pakket 19 Kruidenrijke akkerranden (Eilanden)

Akkerranden zijn van groot belang voor insecten en akkervogels. Ze bieden voedsel en schuilgelegenheid aan akkervogels en kunnen een bijdrage leveren aan de natuurlijke bestrijding van plaag-insecten in het gewas. Akkerranden worden ingezaaid met een mengsel van kruiden, granen, zaden en eventueel grassen. De randen worden niet bemest en niet bespoten. Pleksgewijs gebruik van herbiciden is toegestaan voor de bestrijding van probleemonkruiden. Wanneer de akkerrand samenvalt met de verplichte bufferstrook langs de sloot, dan is de pleksgewijs onkruidbestrijding met chemische middelen verboden. Dit verbod geldt ook voor droge sloten, d.w.z. sloten waar tussen 1 april en 1 oktober geen water staat.

De eilanden Goeree-Overflakkee, Voorne-Putten, Eiland van Dordrecht en IJsselmonde onderscheiden verschillende soorten akkerranden:

Pakket	
A	Akkerranden die geheel of gedeeltelijk overlappen met de verplichte bufferstrook langs waterlopen (locatie A; afmetingen: 3m breed)
B	Akkerranden die naast de verplichte bufferstrook liggen (locatie B; afmetingen: 3 – 20 m breed)
C	Akkerranden binnen of tussen gewaspercelen (locatie C; afmetingen: 3 – 20m)
D	Akkerranden die resulteren uit een optimalisatie van de perceelinrichting, de zogenaamde 'overhoeken' (locatie D: afmetingen: max. 0,5 ha)

Binnen de eilanden Goeree-Overflakkee, Voorne-Putten, Eiland van Dordrecht en IJsselmonde kennen we drie verschillende soorten akkerranden. Het zaadmengsel is daarop afgestemd. In de tabel is aangegeven welke soorten randen op welke locaties aangelegd kunnen worden.

Locatie	A	B	C	D
Afmetingen	3m	3-20m	3-20m	Max. 0,5 ha
Bloemrijke kruidenrand 1-jarig	√	√	√	-
Bloemrijke kruidenrand meerjarig	√	√	√	-
Akkervogelmengsel en/of Patrijzenrand en/of akker meerjarig	-	√*	√*	√

*Minimale breedte 9 m, maximale breedte 20 m

Vanwege de geringere bodemverstoring en ook omdat ze beter bestand zijn tegen predatie boeken brede, meerjarige akkerranden meer natuurresultaat dan smalle, eenjarige randen. Het natuurresultaat kan nog verder worden vergroot door twee verschillende soorten akkerranden naast elkaar te leggen.

Een bijzondere vorm van 'akkerrand' is de keverbank: een kleine verhoging in het landschap die met een meerjarig kruidenmengsel wordt ingezaaid. Het collectief kent geen afzonderlijk beheerpakket voor keverbanken, deze maken deel uit van het voorliggende pakket 19 Kruidenrijke akkerrand.

Niet in aanmerking voor ANLb-subsidie komen randen:

- Die liggen op kavelpaden;
- die worden gebruikt voor invulling van niet-productief areaal volgens GLMC 8 van het GLB;
- die niet zijn overgenomen in de Gecombineerde opgave van RVO.

Werkwijze collectief akkerranden

- Voor het zaaien van een akkerrand zorgt de deelnemer voor een vals zaaibed, tenminste 1 maal, maar bij voorkeur 2 maal.
- De toepassing van een door Collectief BNZHD voorgeschreven zaadmengsel is verplicht, zie onderaan de pakketvoorwaarden “Pakket 19 Kruidenrijke akkerranden (Hoeksche Waard).” Zie <http://www.bnzhhd.nl> voor de procedure rondom het bestellen van zaaizaad.
- Meerjarige randen worden jaarlijks door het collectief beoordeeld of overzaaien noodzakelijk is
- Daar waar het randen betreft waar de afnemer van de producten eisen stelt aan de samenstelling van het zaaizaad vindt vooraf overleg plaats met het collectief of het zaaizaad ook aan de gestelde specificaties voor het ANLb voldoet.

Beheereisen

Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van gras, granen (niet zijnde maïs of graan-stoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), braak (inzaai), een deel van de grassen en kruiden mogen worden gemaaid en afgevoerd.

Aanvullende beheervorschriften

- Akkerranden zijn bij voorkeur meerjarig. Het gebruikte zaadmengsel past bij de regio en het doel van de rand en wordt door het collectief gekozen. Mengsels met inheemse, streekeigen soorten hebben sterke voorkeur.
- Een rand kan langs de rand van een perceel liggen, maar ook dwars over het perceel, bijvoorbeeld voor randen voor functionele agrobiodiversiteit (vaak gericht op plaagonderdrukkende insecten).
- Eenjarige randen en meerjarige randen blijven minstens tot 15 september staan, tenzij ze in het najaar vernieuwd worden.
- Bij vernieuwing van een meerjarige rand in het najaar wordt er tussen 15 augustus en 15 oktober gezaaid.
- De rand mag in de periode van 15 augustus tot 15 april geploegd worden, afhankelijk van het beheerplan en bovenstaande punten.
- Bij maaiwerkzaamheden wordt het maaisel binnen een maand afgevoerd, tenzij in het beheerplan anders is afgesproken.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).

- Bemesting van de beheereenheid is niet toegestaan, tenzij het gaat om een rand van tenminste 9 meter breed waarin kruiden (eventueel met granen) zijn ingezaaid. In dat geval is een bemesting met vaste mest toegestaan, indien dit passend is binnen het beheerplan.
- De rand wordt niet beweid van 1 juni tot 15 augustus.
- Het berijden van een akkerrand is alleen toegestaan voor het uitvoeren van onderhoud aan de rand, de sloot en het drainagesysteem. Het berijden is ook toegestaan voor het, via één doorgang, ontsluiten van het gewasperceel via de kortst mogelijke route. In geval van berijding dient deelnemer hier digitaal melding van te doen bij het collectief. Het is niet toegestaan om de randen te gebruiken als wendakker.

Ontheffingsmogelijkheden

Het collectief kan zo nodig na afweging van de natuur- en agrarische belangen, ontheffing verlenen van de **Aanvullende beheervoorschriften**. Het verlenen van ontheffing voor het deel van de beheereenheid binnen de verplichte bufferzone voor bemesting of het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen is niet mogelijk. De verleende ontheffing wordt schriftelijk of digitaal vastgelegd, met vermelding van in ieder geval de volgende gegevens:

- Naam van de grondgebruiker
- Nummer van de beheereenheid (BE), kaart en straatnaam waaraan het perceel ligt.
- Datum verzoek
- Korte omschrijving van de aard van de ontheffing c.q. werkzaamheden
- Beknopte afweging

Patrijzenakkers / Akkervogelrand

De Akkervogelrand/patrijzenakkers die onder het ANLb vallen worden ingetekend onder dezelfde code als de kruidenrijke akkerranden. Pakket 19.

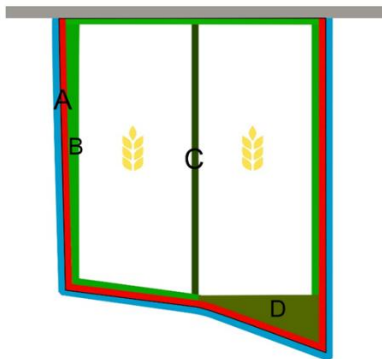
Voorgeschreven zaadmengsel

De toepassing van een door Collectief BNZHD voorgeschreven zaadmengsel is verplicht. Zie <http://www.bnzhd.nl> voor de procedure rondom het bestellen van zaaizaad.

Pakket 19 Kruidenrijke akkerranden (Hoeksche Waard)

Akkerranden zijn van groot belang voor akkervogels en insecten. Ze bieden voedsel, dekking en nestgelegenheid en kunnen een bijdrage leveren aan de natuurlijke bestrijding van plaaginsecten in het gewas. Akkerranden worden ingezaaid met door BNZHD voorgeschreven mengsels van kruiden, granen, zaden en eventueel grassen.

Het eiland Hoeksche Waard onderscheidt verschillende soorten akkerranden:

Pakket	
A	Akkerranden die geheel of gedeeltelijk overlappen met de verplichte bufferstrook langs waterlopen (locatie A; afmetingen: 3m breed)
B	Akkerranden die naast de verplichte bufferstrook liggen (locatie B; afmetingen: 3 – 20 m breed)
C	Akkerranden binnen of tussen gewaspercelen (locatie C; afmetingen: 3 – 20m)
D	Akkerranden die resulteren uit een optimalisatie van de perceelinrichting, de zogenaamde 'overhoeken' (locatie D: afmetingen: max. 0,5 ha)

Algemene beheereisen

- Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat van 1 juni tot 15 augustus uit een combinatie van gras, granen (niet zijnde maïs of graanstoppel), ingezaaide kruiden, eiwitgewassen (luzerne, rode klaver), groene braak (inzaai), een deel van de grassen en kruiden mogen worden gemaaid en afgevoerd.

Pakketvarianten

De Hoeksche waard kent 5 verschillende pakketvarianten:

Pakket	
19 B	Bloemen (éénjarig)
19 GK	Graskruiden (meerjarig)
19 ZH	Zandhommel (meerjarig)
19 PA	Akkervogelmgensel/Patrijs (meerjarig)
19 BP	Bonuspakket ruig overwinteren voor pakketten 19 B en GK (per jaar)

Aanvullende beheervorschriften (voor alle pakketvarianten)

- Deelnemer is verantwoordelijk voor een doeltreffende onkruidbestrijding:
- bij een nieuwe akkerrand door middel van het maken van een vals zaaibed, tenminste 1 maal, maar bij voorkeur 2 maal, tijdig schoffelen en andere beheermaatregelen gericht op het tegengaan van ongewenste kruiden; bij een bestaande akkerrand door middel van op de soort rand en locatie afgestemde maatregelen.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervorschriften](#) Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Bemesting van de randen is niet toegestaan, dus ook geen stapeling met pakket 39b.

- Beweiding van de randen is niet toegestaan.
- Er worden geen eisen gesteld aan de afvoer van maaisel van de rand. Het afvoeren van maaisel van graskruidenranden is wel beter voor de kwaliteit van de randen.
- Sloopmaaisel van watergangen langs de akkerrand wordt indien mogelijk over de rand op het aangrenzende bouwland gedeponeerd (m.u.v. pakket 19 AS). Het deponeren van sloopmaaisel in 1-jarige bloemenranden is niet toegestaan tenzij het slootonderhoud na 1 oktober plaats vindt.
- De randen mogen niet gebruikt worden voor het deponeren van baggerspecie van groot onderhoud, tenzij het 1-jarige bloemenranden betreft en het groot onderhoud na 1 oktober plaats vindt.
- Het berijden van een akkerrand is alleen toegestaan voor het uitvoeren van onderhoud aan de rand, de sloot en het drainagesysteem. Het berijden is ook toegestaan voor het, via één doorgang, ontsluiten van het gewasperceel via de kortst mogelijke route. In geval van berijding dient deelnemer hier digitaal melding van te doen bij het collectief. Het is niet toegestaan om de randen te gebruiken als wendakker.

Voorgeschreven zaadmengsel

De toepassing van een door Collectief BNZHD voorgeschreven zaadmengsel is verplicht. Zie <http://www.bnzhhd.nl> voor de procedure rondom het bestellen van zaaizaad.

Aanvullende voorwaarden 1-jarige Bloemrijke kruidenrand

- De bloemrijke kruidenrand is een 1-jarige rand en mag naar keuze vanaf 1 oktober of vanaf 1 maart vanaf het daaropvolgende jaar geruimd worden.
- De rand is minimaal 3 m breed. In verband met het inzaaien is een minimale breedte van 3,5 m wenselijk.
- Wanneer bloemrijke kruidenranden langs sloten liggen, dan dienen dit sloten te zijn die geen groot onderhoud vergen vóór 1 oktober van het beheerjaar.
- Voor de bloemrijke kruidenrand wordt uitsluitend een zaadmengsel gebruikt dat in opdracht van Collectief BNZHD wordt geleverd, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door deelnemer met andere soorten is niet toegestaan.
- Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
- Maaibeheer:
 - Het maaien van een bloemrijke kruidenrand is niet toegestaan tijdens de beheerperiode.
 - Indien de rand tot 1 maart gehandhaafd blijft (bonuspakket 19 BP) is maaien voor 1 maart niet toegestaan.
 - Maak gebruik van het [Verzoek afwijking beheervorschriften](#) wanneer de situatie aangepast maaibeheer vergt.

Aanvullende voorwaarden Graskruidenrand

- De graskruidenrand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het derde beheerjaar geruimd worden. Ruimen vanaf 15 augustus ten behoeve van vernieuwing van de rand is toegestaan met toestemming van de gebiedscoördinator via een [Verzoek afwijking beheervorschriften](#) en een nieuwe rand voor 15 oktober wordt ingezaaid.

- Graskruidenranden ouder dan 3 jaar op B, C en D locaties komen alleen voor een beheervergoeding in aanmerking wanneer de rand naar het oordeel van de gebiedscoördinator voldoende kruidenrijk is. Maak gebruik van het [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#) voor het verlengen van de beheertermijn. De verlenging van de beheertermijn geldt voor één jaar en kan telkens met één jaar verlengd worden.
- Voor de graskruidenrand wordt uitsluitend een zaadmengsel gebruikt dat is voorgeschreven door Collectief BNZHD, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door deelnemer van het mengsel met andere soorten is niet toegestaan.
- Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
- Maaibeheer:
 - Een graskruidenrand mag hooguit twee keer gemaaid worden tijdens een beheerjaar. Een 1e jaars graskruidenrand wordt bij voorkeur slechts 1 maal gemaaid in het beheerjaar en bij voorkeur na 15 augustus (ook in verband met controle NVWA).
 - Het maaien van een graskruidenrand is niet toegestaan in de periode van 1 april tot 1 juli en tussen 15 oktober en 1 maart.
 - In afwijking van het voorgaande onder 5 is het maaien van een 1e jaars graskruidenrand toegestaan wanneer de onkruidsituatie dit vereist en alleen mogelijk met toestemming van de gebiedscoördinator via een [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#).
 - Bij de laatste maaibeurt van het beheerjaar mag niet korter gemaaid worden dan nodig is voor de instandhouding van een vegetatie van ten minste 15 cm vanaf 15 oktober tot 1 maart ten behoeve van overwinterende vogels en zoogdieren.
- Het is niet toegestaan om een nieuwe graskruidenrand aan te leggen langs sloten waar in dat jaar groot onderhoud plaats vindt tenzij er voldoende garanties zijn dat de bagger niet op de graskruidenrand wordt gedeponeerd. E.e.a. in overleg met en ter beoordeling van de gebiedscoördinator.
- Bestaande, niet ANLb randen kunnen als GK > 3 jaar in ANLb gebracht worden mits de rand naar het oordeel van de gebiedscoördinator voldoende kruidenrijk is.

Aanvullende voorwaarden Zandhommelrand

- De zandhommelrand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het derde beheerjaar geruimd worden. Ruimen vanaf 15 augustus ten behoeve van vernieuwing van de rand is toegestaan op voorwaarde dat hiervoor door Collectief BNZHD ontheffing is verleend via een [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#) en een nieuwe rand voor 15 oktober is ingezaaid.
- Voor de zandhommelrand wordt uitsluitend een zaadmengsel gebruikt dat door Collectief BNZHD daarvoor beschikbaar wordt gesteld, voor rekening van de deelnemer. Aanvulling door deelnemer van het mengsel met andere soorten is niet toegestaan.
- Deelnemer is verantwoordelijk voor het tijdig inzaaien van de rand zodat deze op 1 juni voor ten minste 90% zichtbaar is bedekt met vegetatie.
- Deelnemer past **gefaseerd** maaibeheer toe met het doel om een zo lang mogelijke bloeihoogte te realiseren. Onder gefaseerd maaibeheer wordt verstaan:
- Tijdens een maaibeurt worden telkens stukken overgeslagen. Zo wordt een rand langs een zijde van een perceel nooit in één keer in zijn geheel gemaaid maar in 2 of meer fasen met tussenliggende perioden van minimaal 3 weken. Hierop kan een uitzondering worden

gemaakt wanneer aan de overzijde van de sloot ook een zandhommelrand bevindt en afstemming van het maaibeheer plaats vindt.

- De maaibeurten worden binnen 5 werkdagen nadat is gemaaid gemeld bij de gebiedscoördinator via **Melding uitgevoerd beheer**.
- Na 15 oktober en tot 1 maart mag niet meer worden gemaaid. De vegetatie moet dan minimaal een hoogte hebben van 15 cm.
- Maak gebruik van het [Verzoek afwijking beheervorschriften](#) wanneer de situatie aangepast maaibeheer vergt.
- In afwijking van de bepaling in de Generieke beheervorschriften mag slootmaaisel van watergangen niet op de rand worden gedeponed.

Aanvullende voorwaarden Akkervogelrand/Patrijzenrand

- De patrijzenrand is een meerjarige rand en mag vanaf 1 oktober van het derde beheerjaar geruimd worden.
- De patrijzenrand is niet toegelaten op locatie A.
- Op locatie B en C is de patrijzenrand – al dan niet in combinatie met een andere akkerrand - gemiddeld minimaal 9 m breed. Op onderdelen zijn smallere stukken toegestaan indien de perceelindeling daar aanleiding toe geeft. De maximale gemiddelde breedte bedraagt 20m.
- Tussen de patrijzenrand en de sloot of grens van het perceel en/of grens met het gewas bevindt zich bij voorkeur een graskruidentrand.
- De patrijzenrand wordt ingezaaid met een door BNZHD goedgekeurd zaadmengsel dat door BNZHD daarvoor beschikbaar wordt gesteld, voor rekening van de deelnemer.
- De patrijzenrand mag alleen gemaaid worden met toestemming van de gebiedscoördinator. Maak daartoe gebruik van het [Verzoek afwijking beheervorschriften](#). Het maaien van een graskruidentrand is niet toegestaan in de periode van 1 april tot 1 juli en tussen 15 oktober en 1 maart. Indien gemaaid wordt dien een gefaseerd maairegime toegepast te worden.

Aanvullende voorwaarden Bonuspakket ruig overwinteren

- Bonuspakket voor bloemen en graskruident die niet of hooguit pleksgewijs gemaaid zijn in de periode 1 juli t/m 1 maart.
- Alleen op verzoek en met toestemming van de gebiedscoördinator. Maak daartoe gebruik van het [Verzoek afwijking beheervorschriften](#).

Pakket 19 Zandhommelrand

Soorten	%
Hardzwenkgras	3
Zomerwikke	5
Winterwikke	5
Witte klaver	35
Rode klaver	25
Rolklaver	27
Totaal	100

Zaaidichtheid: 20 kg/ha.

Pakket 19 - 1-jarig bloemenmengsel

Soorten	%
Boekweit	15
Korenbloem	8
Vlas	7
Gipskruid	7
Gele ganzenbloem	5
Incarnaatklaver	5
Zomerrogge	5
Zomerhaver	5
Esparcette	4
Zonnebloem Debillis* <i>In de biologische variant zit zonnebloem Peredovic.</i>	4
Bolderik	4
Borage	4
Dille	4
Juffertje in het groen	4
Pluimgierst	4
Phacelia	4
Meisjesogen	3.5
Alexandrijnse klaver	3
Cosmea	2.5
Echte kamille	1
Zwarte mosterd	1
Totaal	100%

Zaadichtheid: 20 kg/ha.

Pakket 19 - GK Meerjarige graskruidentrand

Soorten	%
Boekweit	16,0
Gele ganzenbloem	4,0
Korenbloem	7,0
Klaproos	3,0
Gele kamille	4,0
Duizendblad	3,0
Margriet	7,0
Rolklaver	6,0
Witte klaver	7,0
Rode klaver	8,0
Boerenwormkruid	2,0
Honingklaver akker	1,0
Smalle weegbree	2,0
Luzerne	4,0

Wilde peen	2,0
Knoopkruid	1,5
Wilde cichorei	2,0
Gewoon struisgras	5,0
Gewoon roodzwenkgras	5,0
Winterwikke	2,0
Borage	3,0
Pastinaak	3,5
Venkel	2,0
Totaal:	100,0

Zaadichtheid: 20 kg/ha.

Pakket 19 – Akkervogelmengsel/**Patrijzenakker**

Soorten	%
Zomerhaver	10
Boekweit	10
Wilde rogge	10
Rode klaver	8
Vlas	8
Witte klaver	6
Luzerne	6
Margriet	5
Huttentut	5
Rolklaver	4
Pastinaak	4
Phacelia	4
Bladkool	2
Venkel	2
Akkerhoningklaver	2
Witte honingklaver	2
Teunisbloem	2
Korenbloem	2
Zonnebloem	2
Wilde peen	1.5
Duizendblad	1.5
Groot kaasjeskruid	1
Wilde cichorei	1
Grote kaardenbol	0.5
Knoopkruid	0.5
Totaal	100

Zaadichtheid: 20 kg/ha.

Pakket 22 Knip- of scheerheg

Een knip-of scheerheg is een cultuurhistorische heg, vaak om een boomgaard. Heggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Door het regelmatig knippen heeft de heg een strak en recht uiterlijk, zonder open gaten. Knip- en scheerheggen dragen –mits van voldoende breedte – bij aan de biodiversiteit vanwege hun functie als broed- en leefgebied voor veel soorten. Door minder vaak te snoeien (pakket b), kan de heg uitlopen en gaan bloeien, dit is van belang voor insecten. Het beheer van knip- of scheerheggen maakt deel uit van het leefgebied Dooradering.

Algemene beheereisen

- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot 31 december.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.
- Pakket a: Jaarlijks is minimaal 100% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve handhaven verschijningsvorm.
- Pakket b: Jaarlijks is minimaal 20% tot maximaal 50% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve handhaven verschijningsvorm.

Pakketvarianten

Pakket	
22a	Jaarlijks beheer knip- en scheerheg
22b	Eén keer per 2 of 3 jaar scheren

Aanvullende beheervoorschriften

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanuit de **Uitvoeringsregeling GLB 2023**. De heg wordt in een cyclus van minimaal eenmaal per 3 jaar en maximaal eenmaal per jaar gesnoeid (geknipt/geschoren) (zie pakketten).
- Na het knippen of scheren heeft de heg een minimale hoogte van 0,8 meter.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)
- Sloopmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- Bemesting is niet toegestaan.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.
- Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste (hout)soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober en 14 maart uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerennatuur.nl.

Pakket 23 Struweelhaag

Struweelhagen vormen een belangrijk leefgebied voor aan struwelen en zomen gebonden flora en fauna van het cultuurlandschap zoals braamsluiper, grasmus en grauwe klauwier. Het zijn vrij uitlopende hagen van veelal doornige struikvormers, zoals meidoorn en sleedoorn, die eens in de 5–7 jaar worden afgezet. Struweel langs natuurlijke beken draagt bij aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het zorgt voor schaduwwerking en de wortels houden de oevers vast. Invallend blad en takken, ingroeiende wortels bieden schuilplaatsen en voedsel voor beekfauna. Van belang is om de zijde aan de waterkant niet te snoeien.

Algemene beheereisen

- Er wordt gevrijwaard voor beschadiging door vee van 1 januari tot 31 december.
- Jaarlijks is minimaal 1% tot maximaal 40% van oppervlakte van de beheereenheden in het leefgebied is gekapt, geknot, gesnoeid of gedund ten behoeve handhaven verschijningsvorm.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.

Pakketvarianten

Pakket	
23a	Jaarlijks beheer struweelhaag met groot onderhoud in contractperiode (cyclus 5 – 7 jaar)
23b	Jaarlijks beheer struweelhaag met groot onderhoud in contractperiode (cyclus > 12 jaar)
23c	Jaarlijks beheer struweelhaag

Aanvullende beheervoorschriften

- Van 15 maart tot 16 juli mag niet gesnoeid worden vanuit de **Uitvoeringsregeling GLB 2023**.
- Het struweel wordt periodiek gesnoeid of afgezet. Het snoeien of afzetten vindt plaats van 1 januari tot en met 14 maart en vanaf 16 juli.
- **Pakket a en b:** Jaarlijks beheer met groot onderhoud in de contractperiode: Struweelhaag met grootschalig onderhoud. Het element kan vrij uitgroeien en wordt 1 maal per 5 tot 7 jaar of 12 jaar aan drie zijden gesnoeid (één keer in de 6-jarige contractperiode).
- Struweel langs natuurlijke beken: jaarlijks tussen 5 en 10% snoeien en kap maximaal 1 keer per 12 jaar, zijde langs de beek niet snoeien of kappen.
- Het element bestaat bij voorkeur uit inheemse, streekeigen soorten. Ongewenste soorten mogen via uitgraven, mechanische of stobbenbehandeling worden bestreden.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)
- Bemesting is niet toegestaan.
- Een raster mag niet aan het struweel bevestigd worden.
- Niet branden in het element of in de directe omgeving van het element.
- Het gebruik van een klepelmaaier is niet toegestaan.
- Als snoeihout versnipperd wordt mogen de snippers niet verwerkt worden in het element.
- Slootmaaisel, bagger, maaisel en tuinafval mogen niet verwerkt worden in het element.

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 oktober en 14 maart uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerenatuur.nl.

Pakket 26 Half- en hoogstamboomgaard

Boomgaarden versterken de landschappelijke kwaliteit en identiteit en hebben ecologische waarde door de aanwezigheid van broedende vogels. In het voorjaar trekt de bloesem insecten aan. Een belangrijk onderdeel van de boomgaard is de onderbegroeiing. Een kruidenrijke vegetatie zorgt voor insecten waar diverse vogels op afkomen. Bij beweiding ontstaat een wat pollige structuur in het grasland waar muizen zich thuis voelen wat goed is voor diverse roofvogels. De half- en hoogstamboomgaarden dragen bij aan de belevingswaarde en landschappelijke kwaliteit.

Algemene beheereisen

- Minimaal 25% tot maximaal 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks gesnoeid.
- Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.

Pakketvarianten

Pakket	
26a	Snoeien half- en hoogstamboomgaard

Aanvullende beheervoorschriften

- Het aantal fruit- en notenbomen bedraagt minimaal 10 per boomgaard.
- Maximaal 10% van het aantal bomen bestaat uit walnotenbomen.
- Minimum dichtheid van 50 en een maximum dichtheid van 150 bomen per ha.
- De stamhoogte van een boom bedraagt minimaal 1.50 m.
- De vitaliteit en gezondheid van de bomen bij start deelname is voldoende e.e.a. ter beoordeling van de gebiedscoördinator van BNZHD.
- Van 15 maart tot 16 juli mag niet worden gesnoeid.
- Per boomgaard wordt op basis van de beheereisen een snoeiplan opgesteld dat als bijlage bij het contract tussen de beheerder en BNZHD wordt gevoegd.
- Als snoeihout versnipperd wordt, mogen de snippers niet verwerkt worden in de beheereenheid.
- De stam mag niet beschadigd worden door vee. Het raster mag niet aan de boom bevestigd worden. Jonge bomen in een weiland met vee zijn voorzien van een boomkorf.
- De onderbegroeiing bestaat voor ten minste 30% uit een kruidenrijke vegetatie.
- De onderbegroeiing wordt jaarlijks beweide, of de boomgaard wordt jaarlijks gefaseerd gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd.
- Bemesting van de beheereenheid vindt plaats in overleg met de gebiedscoördinator van BNZHE en bestaat bij voorkeur in de vorm van graasdiermest. Bij bemesten worden de fruitbomen en wortels niet beschadigd.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)
- Halfstamboomgaarden maken onderdeel uit van historische boerderijlocaties.

Meldingen

Uitgevoerd beheer tussen 1 januari en 14 maart uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerenatuur.nl.

Pakket 39 Bodemverbetering bouwland

Dit pakket richt zich op verbetering van de bodem van bouwland door het opbrengen van organische mest, bodemverbeteraars of met plantenresten. De structuur, chemische samenstelling en bodemleven hebben hier baat bij en dit ondersteunt de productiefunctie. Doordat er organische stof wordt toegevoegd aan het perceel, houdt de bodem meer koolstof vast en verbetert de infiltratiecapaciteit van de bodem én kan de bodem het vocht beter vasthouden.

Algemene beheereisen

- **Pakket a:** Minimaal 4 verschillende indicatorsoorten uit lijst b ten behoeve van specifiek doel zijn aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.
- **Pakket a en d:** Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- **Pakket a, b en d:** Vaste mest is opgebracht (vaste mest: dierlijke meststoffen die niet verpompbaar zijn; besluit meststoffen 1Ai; Bijlage i uit Uitvoeringsregeling Meststoffenwet (Tabel I) rund (10,13), paard (25), schaap (56)), dan wel met bodemverbeteraars gericht op bodembioïecologie uit [lijst a](#).
- **Pakket c:** Plantenresten (a), [lijst conform 6 \(b\)](#) en/of andere bodemverbeteraars (c) al dan niet opgebracht, zijn ondergewerkt binnen 2 weken na aanbrengen.

Pakketvarianten

Pakket	
39a	Bodemverbetering grasland met enkel ruige stalmest
39b	Bodemverbetering met vaste mest of bodemverbeteraars
39c	Bodemverbetering met gewasresten, incl. stro en groenbemesters gevolgd door onderwerken
39d	Bodemverbetering op grasland met vaste mest of bodemverbeteraars

Aanvullende beheervorschriften

- Volg de wettelijke uitrijperiodes.
- Maximaal 10 Ha per deelnemer en alleen in combinatie met andere ANLb-pakketten.
- Dit pakket kan alleen worden afgesloten binnen de Categorie Klimaat en Water en niet in combinatie met pakketten die in een ander leefgebied of zoekgebied zijn afgesloten op hetzelfde perceel.
- Volg de [lijsten* van toegestane meststoffen en bodemverbeteraars zoals opgenomen in bijlage 4](#) bij de SVNL.
- **Pakket a:** Bemesting is alleen toegestaan met vaste strotijke mest.
- **Pakket a:** De vaste mest wordt in één keer opgebracht.
- **Pakket a:** Op de oppervlakte wordt ten minste 10 en maximaal 20 ton vaste mest per hectare uitgereden.
- **Pakket b:** Vaste mest en bodemverbeteraars met dierlijke meststoffen worden direct ondergewerkt (dit is een wettelijke verplichting).
- **Pakket c:** Plantenresten worden in één keer opgebracht en binnen twee weken na aanbrengen ondergewerkt.
- **Pakket c:** Enkel bodemverbeteraars zonder dierlijke meststoffen vallen onder dit pakket (bv compost, stro, e.a.)
- **Pakket d:** Vaste mest of bodemverbeteraars voor grasland worden in één keer opgebracht.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.

- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemmonkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)

Advies

- Bodemverbeteraars met dierlijke meststoffen passen niet in variant c, deze moeten verplicht direct na opbrengen worden ondergewerkt volgens de meststoffenwet (kan wel via variant b).
- Plantresten en bodemverbeteraars worden zo veel mogelijk van regionale plantenresten gemaakt, bijvoorbeeld sloopmaaisel of bermmaaisel.
- Bokashi wordt momenteel vooral in pilots en experimenten gebruikt. Daarom nog niet duidelijk of die in dit pakket kan worden gebruikt.
- Deze pakketvarianten kunnen met verschillende eco-activiteiten cumuleren.

Meldingen

- Pakket b: Uitgevoerd beheer m.b.t. tot uitrijden ruige stalmest of bodemverbeteraars uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitrijden melden. Bewerking melden via www.mijnboerennatuur.nl
- Pakket c: Uitgevoerd beheer m.b.t. onderwerken gewasresten, bodemverbeteraars uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na onderwerken melden. Bewerking melden via het www.mijnboerennatuur.nl

Pakket 41 Ontwikkeling Kruidenrijk Grasland

Dit pakket is bedoeld voor percelen waar je (extensief) kruidenrijk grasland wilt ontwikkelen, maar die nu nog zeer soortenarm zijn. Deze percelen worden bijvoorbeeld gedomineerd door witbol of bestaan nog geheel uit Engels raaigras. Verschralen van de bodem bevordert de kruidenrijkdom, dat wil zeggen dat er niet wordt bemest, er geen bagger wordt opgebracht en het maaisel wordt afgevoerd. Ook door beweiding achterwege te laten, voorkom je bemesting van het perceel en zorg je voor een snellere verschraling van het perceel. Vroeg maaien is van belang om het dominantiestadium van witbol te doorbreken, dan wel om zoveel mogelijk voedingsstoffen af te voeren. Omdat de eerste snede in het broedseizoen is, zal er naar nesten gezocht moeten worden.

Algemene beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten zijn geregistreerd.
- Geen gebruik van chemische onkruidbestrijding op min 90 % van de oppervlakte.
- Het gewas wordt jaarlijks minimaal 1 keer gemaaid en afgevoerd.
- Minimaal 2 verschillende indicatorsoorten uit [lijst b](#) ten behoeve van specifiek doel zijn aanwezig in de periode 1 april tot 1 oktober.

Pakketvarianten

- **Pakket c** (kuikenveld bij verschralen productief grasland): Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen, met rustperiode (vanaf 1 april) tot 15 juni.

Aanvullende beheervoorschriften

- Als er nesten en kuikens worden gevonden, worden deze beschermd door die delen niet te maaien. Deze delen – kuikenvelden met rust – kunnen worden omgezet in **pakket c of d**.
- De beheereenheid wordt niet bemest en er wordt geen bagger opgebracht.
- De beheereenheid wordt jaarlijks minimaal drie keer gemaaid en afgevoerd. De eerste maaibeurt gebeurt zo vroeg mogelijk, om een te zwaar gewas en een eventuele dominantie van witbol te voorkomen, de laatste maaibeurt is in september/oktober.
- Als er een kruidenrijk deel aanwezig is (bijvoorbeeld in de randen), dan blijft minimaal 10% van het kruidenrijke deel per maaibeurt staan. Per maaibeurt kan dat rouleren.
- (Na)beweiding is mogelijk vanaf 1 augustus.
- Het gewas moet kort de winter in.
- Het grasland mag niet worden gescheurd, gefreesd of ingezaaid en
- Klepelen is niet toegestaan.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)

Advies

- Het ontwikkelen van kruidenrijk grasland vergt maatwerk. Belangrijk is om de uitgangssituatie goed te beoordelen en een meerjarig beheerplan op te stellen. Denk aan afwisseling met pakket extensief beweiden.
- Bij nabeweiding de veedichtheid afstemmen met het collectief.

Pakket 42 Legselbeheer op bouwland

Dit pakket helpt boeren bij de bescherming van nesten en kuikens op bouwland. Het gaat dus vaak om maïsland, maar niet uitsluitend. Doordat bekend is waar nesten en kuikens aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden daarop worden afgestemd.

Contact met veldmedewerkers en/of vrijwilligers is erg belangrijk. Zij brengen de nesten en kuikens in kaart, waarbij zoveel mogelijk vanaf de rand van het perceel gemonitord wordt. Nesten worden geregistreerd, het liefst digitaal. Nesten worden beschermd tegen verstoring via verplaatsen, nestbeschermers of via uitstellen van zaaien van het gewas.

Algemene beheereisen

- Er wordt aantoonbaar gezocht naar nesten. Gevonden nesten en/of kuikens zijn geregistreerd en worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen of beschermd via het plaatsen van nestbeschermers. Voor specifieke soorten kan nestgelegenheid worden geplaatst.
- **Pakket b t/m d:** Gevonden nesten en/of kuikens worden beschermd en gevrijwaard van alle landbouwkundige bewerkingen via een rustperiode van datum x tot datum y waarbij de vrijwaring tenminste 14 kalenderdagen duurt (zie pakketvarianten) [5].

Aanvullende beheervoorschriften

- Pakket a: De beheereenheid wordt tijdens het broedseizoen één of meerdere malen gecontroleerd op aanwezige legfels. Monitoring van nesten en kuikens zoveel mogelijk zonder betreding van het veld uitvoeren (bijvoorbeeld vanaf de rand van het perceel of met drones).
- Nesten moeten worden geregistreerd en je moet ook aan kunnen tonen dat er naar nesten gezocht is, ook als er geen nesten zijn. Het liefst zien we dat nesten digitaal worden geregistreerd Boerenlandvogelmonitor, met een registratie die up-to-date is. Registeren kan eventueel via stalkaarten.
- Legselbeheer op bouwland en een rustperiode op bouwland heeft alleen zin als er aangrenzend opgroei-habitat voor kuikens aanwezig is. Daarom moet er ook gezorgd worden voor op-groei-habitat, zoals kruidenrijke akkerranden of direct aangrenzend weidevogelgrasland.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is wel toegestaan.

Meldingen

Pakket b-d: Begindatum rustperiode binnen 7 kalenderdagen na begin rustperiode melden via www.mijnboerennatuur.nl

Pakket 50 Vogelvriendelijke eiwitgewassen

Eiwitgewassen hebben meerwaarde voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere (permanente) akkervogel habitatten. Eiwitgewassen die pas gemaaid zijn, hebben een grote aantrekkingskracht op veldleeuweriken. Bij een regulier maairegime is de rustperiode te kort voor veldleeuweriken om de jongen groot te brengen, waardoor reguliere teelt een ecologische val is. Door een aangepast maairegime aan te houden, zijn deze eiwitgewassen wel geschikt als broedhabitat voor veldleeuweriken en kwartelkoning. Om te broeden wordt de eerste maaibeurt in luzerne uitgesteld tot minimaal 1 juni. In juni-juli wordt een periode van minimaal 7 weken rust aangehouden tussen de eerste en tweede maaibeurt in.

Een aantal eiwitgewassen zijn vanwege de structuur en het feit dat ze tot bloei komen aantrekkelijk voor akkervogels, zeker in combinatie met akkerranden en andere permanente akkerhabitats. In dit beheerpakket is daarom de teelt van veldbonen en erwten opgenomen. De data waartussen het gewas aanwezig moet zijn, zijn afgestemd op de teelt van deze gewassen.

Algemene beheereisen

Pakket	Datum x	Datum y	Aanvullende beheereisen
50a	1 juni	15 juli	Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat uit Luzerne.
50b	1 juni	15 augustus	Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat uit Luzerne.
50c	1 juni	15 juli	Minimaal 90 % van de oppervlakte bestaat uit erwten of winterveldbonen.
50d	1 juni	15 augustus	Minimaal 90% van de oppervlakte bestaat uit zomerveldbonen

Aanvullende beheervoorschriften

- **Pakket a:** Om te broeden wordt de eerste maaibeurt in luzerne uitgesteld tot minimaal 1 juni. In juni-juli wordt een periode van minimaal 7 weken rust aangehouden tussen de eerste en tweede maaibeurt in.
- **Pakket a:** Voorafgaand aan een maaibeurt dient het perceel bewijsbaar gecontroleerd te zijn op de aanwezigheid van nesten en kuikens, bij voorkeur met een drone met een daartoe geschikte camera.
- **Pakket a:** Direct na de eerste snede eventueel bemesten met vaste mest.
- Het gebruik van insecticiden, fungiciden en nematiciden is niet toegestaan.
- Het gebruik van herbiciden is alleen pleksgewijs toegestaan voor de bestrijding van probleemkruiden. Toepassing is mogelijk als het [protocol gewasbeschermingsmiddelen](#) wordt gevolgd en als het collectief hiervan op de hoogte wordt gesteld via het meldingsformulier op de website: [Verzoek afwijking beheervoorschriften](#)
- Het pakket Vogelvriendelijke eiwitgewassen is alleen toegestaan in combinatie met minimaal één ander ANLb beheerpakket.
- De beheereenheid mag enkel bereden worden bij het uitvoeren van werkzaamheden aan de beheereenheid. De stroken met granen en kruiden mogen niet bereden worden in het broedseizoen. Deze mogen enkel bereden worden bij aanleg, bij in- of doorzaaien en/of bemesten (voorafgaand aan in-/doorzaai) of bij maaiwerkzaamheden.

Nadere eisen

- Als richtlijn geldt een maximale oppervlakte van 5 ha per beheereenheid.
- Collectief BNZHD kan nadere eisen stellen aan de ligging van de beheereenheden met het pakket Vogelvriendelijke eiwitgewassen en de maximale oppervlakte, rekening houdend met de ecologische effectiviteit en het beslag op het beschikbare budget.

Pakket 56 Ecologisch taludbeheer

Sloten komen in het hele land voor en afhankelijk van hun breedte, diepte en profiel kunnen deze sloten van belang zijn voor soorten als krabbenscheer, fonteinkruid, zwanenbloem, grote modderkruiper en bittervoorn. Naast de minimumeisen die het waterschap stelt aan het onderhoud van sloten kan zorgvuldig en gefaseerd beheer van de sloot de ecologische waarde ervan versterken. Bij veel slootkanten (taluds) is de praktijk dat deze 2 tot 6 keer per jaar worden geklepeld en het maaisel in het talud achter blijft. Er blijft dan een viltige laag op het talud achter waar nutriënten uit spoelen en onkruid volop kans krijgt. Door het toepassen van een ander duurzamer beheer, met maaien en afvoeren, neemt het aantal bloeiende planten in de slootkanten toe. En door gefaseerd maaibeheer is er altijd begroeiing (ook voor overwintering) aanwezig, waardoor insecten kunnen overleven en overwinteren.

Het afvoeren, verzamelen en verwerken van maaisel biedt kansen om de bodem- en waterkwaliteit te verbeteren. Door maaisel niet te laten liggen maar af te voeren zal minder uitspoeling van voedingsstoffen en gewasbeschermingsmiddelen zijn naar grond- en oppervlaktewater. Het natte deel van de slootkant zal zich diverser ontwikkelen, wat resulteert in betere ecologische waarden in de kleinste haarvaten van het watersysteem.

Algemene beheereisen

- **Pakket a:** Minimaal 10% tot maximaal 100% van het leefgebied onder beheer is jaarlijks geschoond dan wel geschoond en gemaaid dan wel gemaaid.
- **Pakket a:** Snoeiafval is verwijderd of op rillen gelegd in het element en/of maaiafval is verwijderd.

Pakketvarianten

Pakket	
56a	Ecologisch taludbeheer - overgangsjaar

Aanvullende beheervoorschriften

- **Pakket a:** Beheer gericht op verhoging van het aantal plantensoorten door afvoer van maaisel. De kwaliteit van de slootkant wordt gemonitord a.d.h.v. van de verschillende ontwikkelingsstadia voor kruidenrijk grasland.
- **Pakket a:** Uitgangspunt is een soortenrijkdom van circa 5-15 soorten grassen en kruiden per 25 m².
- **Pakket a:** Bij 5 tot 10 verschillende soorten per 25m² is de aanbeveling om 3 keer per jaar te maaien. De tweede keer wordt er gemaaid vóór 1 juli.
- **Pakket a:** Bij 10 tot 15 verschillende soorten per 25 m² wordt het talud van de sloot minimaal 2 keer en maximaal 3 keer per jaar gemaaid.
- **Pakket a:** Bij 15 tot 25 verschillende soorten per 25m² wordt de eerste maaibeurt gefaseerd uitgevoerd: minimaal 25% en maximaal 75% van de lengte van het talud van de sloot wordt vóór 15 mei gemaaid en maximaal 75% ervan wordt na 15 juni gemaaid, waarbij het totaal maximaal 100% bedraagt. De melding gaat over het deel dat gemaaid is.

Voorbeeld van maairegime: maatwerk op basis van lokale situatie én in overleg met de ondernemer.

- 5-10 meter niet maaien
- maai-hark vroege ronde
- latere ronde

- Er wordt gebruik gemaakt van een maai-hark-combinatie voor het maaien van het talud en zo mogelijk een deel van de slootbodem, tenzij het talud onbereikbaar is hiervoor.
- Het maaisel wordt binnen 1-3 dagen na het maaien verwijderd en afgevoerd.
- Het gebruiken van een maai-zuigcombinatie is toegestaan als het talud onbereikbaar is voor de maai-harkcombinatie.
- Er wordt geen ander materiaal, zoals materiaal uit de slootbodem, in de taluds gedeponeerd.
- Klepelen waarbij het maaisel blijft liggen is niet toegestaan.
- Er wordt volgens een door het collectief goedgekeurd maairegime gewerkt waarbij het uitgangspunt is dat de maximale strekkende lengte tussen twee maairondes 100m is.

Advies

- Verplicht onderhoud van de slootbodem wordt waar mogelijk gecombineerd met het maai-beheer. Het is aanbevolen om hier en daar een stukje (ca 10 meter) jaarrond te laten staan.
- Dit pakket kan toegepast worden in de categorie Klimaat, categorie Water en Dooradering.
- Dit pakket is erop gericht om in te zetten op beheereenheden naast bouwland
- Het wordt aangeraden om met een slotenplan te werken om het beheer en de uitvoering te optimaliseren.
- **Pakket a:** Wanneer de ontwikkelingsstadia van de slootkant een soortenrijkdom heeft bereikt van meer dan 15 soorten grassen en kruiden per 25m² is het aanbevolen om binnen 2 jaar over te gaan op pakketvariant 56b ecologisch taludbeheer.
- **LET OP:** Maaien vindt meerdere keren per jaar plaats. Voor het percentage gaat het echter uit van unieke oppervlakte. Als een slootkant meerdere keren gemaaid wordt, telt die 1 keer mee voor het percentage.

Meldingen

Uitgevoerd beheer uiterlijk binnen 7 kalenderdagen na uitvoeringsdatum melden via www.mijnboerenatuur.nl. Alleen het deel melden dat gemaaid is.